

Det ekonomiska läget.

Här följer ett kort referat av fil. lic. Jonas Nordensons föredrag vid Grossistförbundets informationsammansamtråde den 5 maj.

Avsikten med följande översikt är närmast att ge några fakta från den senaste tidens ekonomiska utveckling och mindre att ställa en prognos; möjligen skall jag i sista hand anlägga några synpunkter på hur man kan bedöma framtiden. Låt oss börja med att se på den internationella ekonomiska konjunkturen. Jag tror att man då skall göra klart för sig, att man inte kan tala om en allmän världskonjunktur. Redan de politiska förhållandena med en uppdelning mellan öst och väst och i speciella områden såsom Kina och Fjärran östern etc. göra det omöjligt att med några enkla ord karakterisera hela konjunkturläget. Det är därför, när jag i fortsättningen talar om det internationella konjunkturläget, närmast fråga om den del av världen, som fortfarande präglas av en viss grad av fri ekonomi och inom vilken konjunkturimpulserna kunna tänkas bli fortplantade, nämligen Västeuropa, engelska imperiet och västra hemisfären. Jag börjar enligt välmo- fiverad tradition med det ur konjunktursynpunkt viktigaste området, nämligen Amerika, för att sedan via Europa få bakgrunden till några reflexioner kring det svenska konjunkturläget.

Den amerikanska utvecklingen.

Ett facit för Amerika 1949 ger vid handen, att det var det första år efter kriget som innebar någon konjunkturavmattning. Produktion och sysselsättning låg betydligt lägre än under 1948. Konjunkturedgången, som inträdde under första delen av 1949, väckte de största farhågor för en fortsatt utveckling mot allmän depression. Lyckligtvis inträffade återhämtningen snabbt under årets senare del. Av allt att döma kan konjunkturedgången karakteriseras som en temporär lageravvecklingsperiod utan större sekundära kumulativa effekter, alltså en naturlig anpassningsprocess. Det relativt ogynnsamma resultatet under 1949 förstärktes av långvariga och svåra strejker inom kol- och stålindustrien. Arbetslösheten ökade betydligt, till största delen emellertid på grund av att de stora tillskotten till

arbetsmarknaden icke helt absorberades av näringslivet. Permitteringarna voro av relativt begränsad omfattning.

Frågan inställer sig nu, huruvida den mycket goda och relativt snabba återhämtningen vilar på fast grundval. Jag skall hänga upp denna fråga på några väsentliga punkter. Konsumenternas inkomster och utgifter ha visat hög grad av stabilitet, vilket för övrigt även var fallet under konjunkturedgången under första hälften av 1949. Inkomstutvecklingen går således icke neråt i takt med den ökande arbetslösheten, utan snarare tvärtom, nämligen så till vida som nytillskott till arbetsmarknaden, som icke absorberas, få arbetslöshetsunderstöd och därför snarare innebära ett inkomsttillskott än ett inkomstbortfall. Ett visst undantag utgör inkomstutvecklingen inom jordbruket, där överproduktion och exportsvårigheter resulterat i inkomstminskningar, som endast kunnat begränsas genom energisk statlig stödprispolitik.

En annan viktig faktor att beakta i detta sammanhang är den rekordartat höga byggnadsverksamheten, som utgör en av stöttepelarna för den amerikanska konjunkturen. Denna har även till väsentlig del sin förankring i hög produktion och god ordertillgång inom stål- och bilindustrien. Den mest negativa faktorn i den övervägande ljusa konjunktur- bilden synes vara den ovisshet som råder i fråga om de industriella investeringarnas utveckling. Dessa investeringar ha icke följt med i den allmänt uppåtgående tendensen. Denna osäkerhetsfaktor, som måhända kan göra sig mer gällande mot slutet av 1950 motväges dock av att de statliga utgifterna ha ökat, så att ett budgetunderskott på 5,5 miljarder dollar beräknas uppkomma under 1950, medan de tidigare efterkrigs-

åren karakteriserats av avsevärda budgetöverskott. Detta underskott beräknas vidare få sina huvudsakliga verkningar på konjunkturen under andra halvåret 1950, då man fruktar att industriinvesteringarna komma att vara i avtagande. Slutligen bör som ett allmänt uttryck för den stabila konjunkturen i Förenta Staterna nämnas, att priserna hållit sig i stort sett konstanta trots starkt ökad produktion.

Beträffande Amerikas utrikeshandel gäller ju att den icke hör till de strategiska faktorerna för den amerikanska utvecklingen men däremot är viktig som spridare av amerikanska konjunkturimpulser. USA:s utrikeshandel har ju efter kriget präglats av en stark ansvällning av i första hand exporten, och det exportöverskott, som Amerika redan under mellankrigstiden hade, ökades i hög grad. Detta gäller icke blott exporten till Europa utan också exporten till icke europeiska länder. Importen däremot har icke alls visat samma expansiva utveckling, och resultatet har blivit det stora dollargapet. Betraktar man utvecklingen under år 1949, skedde under denna period stora ansträngningar att minska dollargapet och komma till rätta med dollarbristen i Europa liksom i andra länder. Genom de amerikanska hjälpåtgärderna uppehölls dock exporten från Amerika till Europa under första hälften av 1949, samtidigt som den europeiska exporten till Amerika i syfte att förtjäna dollar starkt drabbades av den amerikanska konjunkturedgången och bidrog att framskapa den valutakris, som mynnade ut i devalveringen hösten 1949. Under senare delen av 1949 ha olika åtgärder framför allt från europeiskt men även från sydamerikanskt håll att begränsa dollarimporten medfört en nedgång i Amerikas export, samtidigt som den amerikanska konjunkturuppgången med framför allt ökade köp av råvaror medfört en stigande tendens för den amerikanska importen mot årets slut och början av 1950. Konjunkturuppgången reflekterar delvis en lagerpåfyllning och torde sålunda i viss mån vara av tillfällig karaktär.

Dessa anmärkningar rörande den amerikanska utrikeshandelsutvecklingen, som ju huvudsakligen ha avsett relationerna till Västeuropa, äro ju blott andra sidan av det euro-

peiska handels- och konjunkturproblemet. Medan dollargapet under de första efterkrigsåren närmast kunde föras tillbaka på den starka nedgången på europeisk produktionskapacitet, som dels nödvändiggjorde en stor import till Europa under återuppbyggnadsperioden, dels innebär att icke-europeiska länder måste anlita USA som leverantör av industrivaror i stället för Europa, utgör det aktuella dollarproblemet i långt högre grad ett avsättnings- och konkurrensproblem. Produktionen inom Västeuropa har ju numera nått över förkrigsnivån, och bland enskilda länder ligga bara Grekland och Tyskland under denna nivå. Inom basindustrierna har man till och med överproduktionsproblem, och konsumtionsvaruindustrierna, som tidigare hållits tillbaka, ha nu återvunnit sin leveransförmåga.

Bristande enhetlighet i västeuropeiska konjunkturen.

Om man söker skapa sig en bild av den västeuropeiska konjunkturen, får man intrycket av bristande enhetlighet. Något schematiskt skulle man kunna uppdelat Västeuropa i två huvudkategorier, deflationsländer och inflationsländer. De förra, till vilka höra Belgien, Italien och Tyskland, karakteriseras av en arbetslöshet, som visar vissa tendenser att stiga. Delvis beror arbetslösheten på svårigheterna att absorbera befolkningstillskott i Italien och Tyskland. Inom inflationsländerna åter är arbetslösheten låg, blott i genomsnitt 1/4 av förkrigstidens. Medan orsakerna till arbetslöshet i länder som Belgien, Italien, Tyskland och även i viss mån Frankrike kunna föras tillbaka på en restriktiv penning- och finanspolitik som i Belgien och en kombination härav och bristande teknisk produktionskapacitet som i Tyskland, kommer hotet mot sysselsättningen i fulla-sysselsättningsländerna av typen England, Norge, Holland från valutasvårigheter, som minska tillgången på råvaror för näringslivet.

Två europeiska länders konjunkturutveckling intresserar särskilt, England och Västtyskland. Den engelska konjunkturen präglas av kontinuerliga inflationsrisker och stegringar av pris- och kostnadsnivån, parade med ständiga risker för svårigheter att upprätthålla importen i tillräcklig omfattning på grund av valutabrist. Utvecklingen där var efter devalveringen gynnsam i vad avser dollarinkomsterna men den

ökade konkurrenskraft, som devalveringen gav, är ständigt utsatt för risken att ätas upp av löne- och andra kostnadsstegringar. Labiliteten i det engelska till valutaproblemet starkt knutna läget accentueras av dess beroende av den amerikanska konjunkturutvecklingen, som väl illustreras av den starka nedgången i dess export till USA under första halvåret 1949. Inom Västtyskland, som ju uppvisat en mycket snabb produktionsexpansion och förbättring av levnadsstandarden, synas svårigheterna närmast bestå i att den höga investeringsnivån, som är förutsättningen för fortsatt produktionsökning och möjligheten till expansion av sysselsättningen, ev. icke kan upprätthållas av brist på kapital för det enskilda näringslivet i samma mån som den utländska hjälpen minskar i omfattning. Investeringslusten har också visat vikande tendenser på grund av den utomordentligt strama kreditpolitiken, motiverad av strävandena att bibehålla de positioner, som vunnos genom valutareformen 1948. Det ser nästan ut som om man i fruktan för en ny inflation till och med avstår från naturliga expansioner, som skulle möjliggöra en sysselsättningsökning och en tillräckligt hög investeringsnivå, och detta trots att man väl snarast har ett tryck nedåt på konjunkturen i Västtyskland.

Om vi sedan övergå till att dröja ett ögonblick vid de västeuropeiska ländernas utrikeshandel skulle jag vilja peka på två viktiga karakteristika: å ena sidan den starka expansionen av den intereuropeiska handeln i hägnet av det samarbete som bedrivs under Marshallplanen, å andra sidan den tröghet som exportoffensiven på utomeuropeiska länder har präglats av. Svårigheterna att konkurrera med amerikanska producenter på den amerikanska marknaden ha varit betydande, och därtill har kommit en ökad konkurrens på andra transoceaniska marknader med amerikanska producenter. De resultat, som de västeuropeiska länderna vunnit i sina strävanden att lösa sina valutaproblem, ha huvudsakligen uppnåtts genom en importnedskärning, som till stor del möjliggjorts genom ökad produktionskapacitet inom Europa. Dessa restriktioner torde emellertid under 1949 ha gått i stort sett så långt som med hänsyn till en fortsatt gynnsam produktions- och produktivitetens utveckling i Europa är möjligt. Mot bakgrunden härav vidtogs ju i september den drastiska devalveringen av flertalet va-

lutor i avsikt att med en gång förbättra de västeuropeiska ländernas konkurrenskraft. Effekterna av devalveringen ha icke helt uteblivit men heller icke hittills varit tillräckligt betydande för att lösa i första hand dollarproblemet. Det torde emellertid vara för tidigt att yttra sig om det långsiktiga resultatet av i devalveringens spår följande exportoffensiver. Intresset koncentrerar sig särskilt till England och dess exportproblem, emedan det europeiska valutaproblemet till stor del är ett pundproblem.

Den internationella prisutvecklingen.

Innan jag går in på de svenska förhållandena, skall jag nämna något om den internationella prisutvecklingen och håller mig då utslutande till prisutvecklingen efter devalveringen. Man skulle kunna säga, att denna å ena sidan ger uttryck åt den konjunkturförbättring som inträtt framför allt i Amerika under senare delen av 1949 men också för att devalveringen åtminstone ännu icke fått vissa av sina åsyftade verkningar. Den närmaste konsekvensen av devalveringen gentemot dollarn borde ju ha varit, att priserna på dollarvaror blivit oförändrade eller möjligen visat någon vikande tendens men genom den förändrade avräkningskursen för europeiska producenter framstått som starkt höjda i kronor, pund, etc. Samtidigt borde ju någon förändring av priserna på de europeiska marknaderna på motsvarande varor i pund, kronor etc. icke ha inträffat. Därmed skulle bl. a. ett starkt incitament för producenterna i de devalverande länderna att exportera till dollarområdet och andra icke-devalverande valutaområden ha uppkommit. Emellertid har det inträffat en rad prishöjningar på europeiska marknader, framför allt när det gäller vissa s. k. dollarnoterade varor, d. v. s. råvaror som ha betydande marknad i Amerika. De önskade incitamenten till överflyttning av exporten till Amerika ha därmed delvis försvunnit. En något annan utveckling visa färdigvarorna. Beträffande dessa hade man väntat en viss sänkning från de europeiska producenternas sida av priserna i dollar för att öka avsättningen på dollarmarknaderna. Så har emellertid endast i begränsad utsträckning skett, vilket delvis avspeglar den ökade amerikanska efterfrågan som icke motiverat en dylik prissänkning och att priset långtifrån är den avgörande faktorn vid marknadseröv-

ring i USA. Av visst intresse att notera synes vara en ganska aktuell tendens, nämligen att de sydamerikanska priserna på varor, som exporteras till Europa, vilka tidigare legat mycket högt, nu visa en nedåtgående tendens, därför att de pressas genom att de europeiska länderna, så snart det är möjligt, överflytta sina köp till USA. Betraktar man prisutvecklingen på varor, som äro i högre grad lokalt bundna till europeiska marknader, finner man vissa mycket betydelsefulla prissänkningstendenser, bland annat på sådana viktiga varor som kol och järn, reflekterande tendenserna till överproduktion på dessa områden. Man kan urskilja vissa prissänkingscentra, nämligen deflationsländerna såsom Belgien och Tyskland. Även beträffande färdigvaror som verkstadsprodukter och textilier ha prissänkningar förekommit och utgå närmast från just dessa länder.

Det svenska ekonomiska läget.

Skulle man mot bakgrunden av denna exposé över det internationella och speciellt europeiska läget måla bilden av vårt ekonomiska läge, är det naturligt att först söka ange, om Sverige faller inom kategorien deflations- eller inflationsland. Det synes då motiverat att närmast betrakta oss som ett moderat full sysselsättningsland, som åtminstone temporärt i högre grad än de övriga länderna övervunnit de akuta inflationstendenserna. 1949 års utveckling innebar sålunda ett stort steg i riktning mot balans och ökad stabilitet. Den starka produktionsökningen parad med inkomststabilisering och en restriktiv investeringspolitik skapade ju en bättre balans mellan tillgång och efterfrågan på varor och tjänster i landet, vilket också tog sig uttryck i förbättrade möjligheter att hålla prisnivån konstant. De aktuella tendenserna på produktions- och sysselsättningsområdet förefalla också allttjämt gynnsamma, ordertillgången inom industrien är god, och de vinster för 1949 som registrerats inom industrien ha överlag varit gynnsamma utom för skogsindustrierna. De allmänna expansionstendenserna kunna åtminstone inom industrien betraktas som allttjämt starka, och härvidlag utgör ej längre skogsindustrien något undantag. Inom jordbruket har situationen till en viss grad omkastats under det senaste året, så till vida som självförsörjningsgraden till nästan 100 % nåtts, och ytterligare produktionsök-

ningar aktualisera ånyo 30-talets överproduktionsproblem. Exportmöjligheterna äro små, eftersom jordbrukspriserna icke längre äro internationellt konkurrenskraftiga. Även om för dagen inkomstutvecklingen inom jordbruket genom politiska beslut är bunden till inkomstutvecklingen inom industrien, kan man icke bortse från att här ligger ett latent orosmoment för framtiden.

Om vi därefter övergå till att betrakta de olika komponenterna i den totala efterfrågan efter vad som produceras inom landet, finner man, att investeringarna ju allttjämt äro kontrollerade, vilket kan sägas vara ett uttryck för att investeringslusten hos stat och enskilda allttjämt är större än det utrymme, som de reala resurserna skapa. Av industriens investeringsplaner att döma bör man icke räkna med någon avmattning, utan snarare kan man vänta sig en stegring av de faktiska investeringarna inom industri och handel från 1949. Detta skulle i så fall bero på att ett ökat utrymme erbjödes, samtidigt som kreditrestriktionerna måhända något lättats. Som konjunkturindikator har givetvis vid upprätthållandet av regleringar icke de faktiska investeringarna, som göras inom dessa regleringsram, samma intresse som de fria investeringarna, t. ex. i maskiner. Vissa tecken tyda på en intensifiering av de icke reglerade investeringarna, och sålunda har under de senaste månaderna en märkbar ökning av bankernas utlåning ägt rum, och ehuru det är svårt att avgöra innebörden av denna kreditexpansion, torde den närmast kunna tydas som tecken på expansionstendenser i näringslivet. Kreditmarknaden är över huvud taget mycket likvid, och dessutom föreligger ett placeringsbehov, som delvis tillgodoses av Riksbanken genom obligationsförsäljning. Med de nuvarande investerings- och handelsregleringarna föreligger faktiskt för dagen snarast ett tryck nedåt på räntenivån.

Övergå vi till konsumenternas inkomster och utgifter, bestämmas dessa till stor del av sysselsättningsgraden och löneutvecklingen. Arbetsmarknaden karakteriseras av en utomordentligt låg arbetslöshet, men trots detta har ju en förbättring av balansen på arbetsmarknaden inträtt. Arbetskraftsbristen är att döma av de siffror, som finnas tillgängliga om antalet lediga platser på arbetsförmedlingarna, mindre framträdande nu än för ett år sedan. Löneutvecklingen har i stort sett varit stabil på grund av lönestoppet, men

även inom ramen för detta ha icke obetydliga höjningar genom olika slag av löneglidningar ägt rum. Siffror som 3,5 % ha nämnts för inträdda löneökningar under det sista året. Inkomstutvecklingen kan trots detta betraktas som icke bara formellt utan även i realiteten stabiliserad, och konsumenternas efterfrågan uppvisar också en ganska hög grad av allmän stabilitet. Skulle man trots den oenhetlighet som råder på olika konsumtionsområden våga sig på en nyansering, vore det den, att köplusten förefaller svagt vikande och att den ökade försiktighet, som präglat konsumenterna vid deras inköp under sista halvåret, allttjämt äger bestånd, ehuru den naturligtvis lätt kan förbytas i köpiver, därest förtroendet till en lugn prisutveckling rubbas. Ehuru fasta data saknas har man anledning förmoda, att konsumenternas tillgång till likvida medel, som vid krigets slut var betydande, nu är mycket mindre, varför några större »köpkraftsreserver» inte kunna mobiliseras på kort tid. Enligt det aktuella ekonomisk-politiska programmet söker staten hålla sina utgifter så begränsade som möjligt som ett led i den nämnda stabiliseringen. Emellertid visade det sig ju, att något budgetöverskott i realiteten inte åstadkoms 1949 ens på driftsbudgeten, och därmed har staten med sina utgifter trots allt verkat expansionistiskt. För innevarande år räknar man emellertid med ett överskott i driftsbudgeten på 100 miljoner kronor, varför därifrån icke borde utgå några inflationsimpulser.

Liksom för övriga europeiska länder ha de svenska ekonomiska problemen koncentrerats till utrikeshandeln, och det är ju dessutom känt att vår konjunkturkänslighet närmast kommer från utrikeshandelsområdet. Handelsutvecklingen 1949 var allmänt sett gynnsam. En stark expansion av exporten ägde rum, samtidigt som importen kunde hållas mycket snäv. Det lilla importöverskott som uppkom täcktes mer än väl av osynliga inkomster från frakter, så att en positiv bytesbalans erhöles för första gången sedan före kriget. Dessutom gick trenden för 1949 i riktning mot exportöverskott, men detta förbyttes i ett mindre importöverskott under februari. De första månaderna av 1950 karakteriseras allmänt sett av en expansion såväl av exporten som importen. I vilken mån detta beror på frilistningen är svårt att säga, men dess omedelbara betydelse får ej överskattas. Ej heller torde denna expansiva utveckling

vara ett resultat av devalveringen, som för Sveriges del väl i första hand var föranledd av nödvändigheten att följa de övriga devalverande länderna i Europa. Beträffande länderfördelningen gäller att överflyttningen av import från dollarområdet gått relativt bra, ehuru de möjligheter som därvid stått oss till buds måhända nu till stor del äro utnyttjade. Av störst intresse är emellertid huvudtendensen i Sveriges handel till en återgång i inriktningen av vår handel med Tyskland och England. Tyskland synes sålunda kunna återtaga sin ställning som vår viktigaste leverantör, samtidigt som England blir det stora avsättningsområdet för vår export. Innebörden av dessa allmänna tendenser torde emellertid icke bli fullt klar, förrän man går in på prisutvecklingen för vår utrikeshandel och dess återverkningar på vår inhemska ekonomi.

Prisutvecklingen — före och efter devalveringen.

Beträffande prisutvecklingen under 1949 får man skilja på perioden före och efter devalveringen. Redan före devalveringen hade en försämring skett i våra terms of trade, d. v. s. exportpriserna hade fallit mera än importpriserna. Denna utveckling accentuerades ytterligare efter devalveringen på så sätt att priserna på flera viktiga importvaror höjdes i samband med devalveringen. Jag talar då inte om priset i kronor utan priset i respektive utländska valutor. Någon motsvarande uppgång skedde inte omedelbart för våra exportvaror. Dessa ogynnsamma tendenser föranledde en ganska pessimistisk prognos för utvecklingen av vårt bytesförhållande under 1950. Till en viss grad har dock de sista månadernas utveckling inneburit en vändning, så till vida att importpriserna icke fortsatt att stiga, medan exportpriserna på olika marknader, särskilt för våra skogsprodukter, visat en uppåtgående tendens. Mot bakgrunden av vad som tidigare sagts om den internationella prisutvecklingen skall jag försöka att närmare konkretisera dessa olika pristendenser. På importsidan har en stegring sedan devalveringen skett beträffande vissa av våra viktigare råvaror såsom hudar, gummi, ull och bomull. Jag avser alltså priset noterat i olika utländska valutor och icke i kronor. Oklarare har utvecklingen varit för metaller, där koppar visat något stigande tendens, medan tennet liksom blyet visat vikande

pristendenser. De nämnda prisstegringarna ha emellertid för vår totala import motverkats av på senare tid inträffad nedgång i priserna på bl. a. tackjärn, handelsjärn, kol och koks. Här har nedgången varit betydande, och det är möjligt att på flera områden ytterligare sänkningar kunna förekomma, även om man nu förefaller vara nära en nivå, där prisläget på längre sikt kan stabilisera sig. Men även beträffande förädlade varor såsom kemikalier, maskiner och textilier har man kunnat notera pris-sänkningar, och ehuru det är farligt med generella utsagor, vågar jag säga, att pristendensen synes vara vikande. Det bör dock observeras, att för europeiska förädlade varor en motverkande tendens kan spåras i inflationsländerna, som kan draga med sig en prisstegring. Jag tänker kanske i första hand på England, i den mån den engelska kostnadsnivån höjs och England på något sätt blir styrande över den europeiska utvecklingen. I så fall kan givetvis den av den ökade konkurrensen föranledda prissänkningstendensen efterträdas av en prisstegringstendens på färdigvaror, ehuru det icke förefaller mig särdeles troligt.

Prisutvecklingen för de varor som exporteras och importeras intresserar ju inte bara emedan relationen mellan dem ger utvecklingen av bytesförhållandet utan även därför att den allmänt sett skall sättas i relation till den inhemska prisutvecklingen. Det råder ett ömsesidigt förhållande mellan den inhemska prisutvecklingen och prisutvecklingen för export- och importvaror. Importvarorna kunna ju influera direkt på den inhemska prisnivån och levnadskostnaderna och kunna därmed bidra till att bestämma bl. a. en så viktig sak som löneutvecklingen, vilken i sin tur är av betydelse för kostnadsutvecklingen inom exportföretagen och därmed för vår exportförmåga. Särskilt klart framträder detta samband i det aktuella läget, där inkomststabiliseringspolitiken direkt sammanhänger med möjligheterna att hålla levnadskostnaderna konstanta. Devalveringen innebar omedelbart en prishöjningstendens från importvarorna på den inhemska prisnivån. Även vid oförändrade utländska priser blevo som bekant varor från icke-devalverande länder i kronor räknat 44 % dyrare. Betydelsen härav för den allmänna prisnivån får emellertid icke överskattas. Man har räknat ut, att den direkt med devalveringen följande prisstegringen på importvarorna endast

skulle medföra en tvåprocentig stegring av levnadskostnaderna. Men som en konsekvens av de premisser, under vilka överenskommelsen om lönestoppet vid årets början ingåtts, nödvändiggjordes att dessa prisstegringar subventionerades bort. I dagens läge har man via utrikeshandeln ett visst tryck uppåt på prisnivån som en följd av de prisstegringstendenser, vilka vid sidan av devalveringen för närvarande synas råda på olika internationella marknader.

Alternativa utvecklingsmöjligheter.

Om man skall våga sig på ett försök att bedöma den framtida konjunktur- och prisutvecklingen, är det uppenbarligen av stor betydelse att göra klart för sig, huruvida en internationell prisbildning kommer att dominera eller om handels- och valutapolitiken för varje enskilt land kommer att anpassas efter interna ekonomisk-politiska målsättningar till förfång för den internationella konkurrensen.

Det första alternativet skulle kunna tänkas bli realiserat i samma mån som den internationella handeln ökar i frihet och omfattning. Då skapas också i högre grad internationella marknader för olika varor, vilket innebär att det icke blir möjligt att upprätthålla olika priser för en och samma vara för olika länder. I första hand är det sannolikt att råvarupriserna bli världsmarknadspriser. I den mån så sker, torde man böra räkna med att dessa priser i många fall nått en toppnivå, som icke kan hållas i längden utan kommer att sjunka inom det närmaste året. Huruvida det här kan bli fråga om några plötsliga prisfall eller blott en successiv anpassning till en lägre nivå, är svårt att säga. Olika åtgärder som kunna vidtagas för att hindra alltför kraftiga fluktuationer i råvarupriserna kunna givetvis inverka på denna utveckling. En allmän liberalisering av den internationella handeln, vilket innebär uppbrytning av de bilaterala handelsavtalen, synes också böra medföra ökad konkurrens mellan olika länder på färdigvarornas område. Den vikande pristendens, som redan tidigare kunnat förmärkas beträffande flera av dessa varor, torde i så fall sätta in med ökad kraft, och man torde för det närmaste året böra räkna med fortsatt nedgång på ett flertal av dessa varor. En särskilt intar uppenbarligen jord-

(Forts. sid. 262.)

branschfrågor i anslutning till en av ombudsmannen lämnad redogörelse över den aktuella ekonomiska situationen särskilt med hänsyn till wallboardmarknaden. I ett livligt uppskattat föredrag lämnade civilekonom Bert Lindström en redogörelse för byggnadsmaterialdistributionen i Förenta Staterna.

Till föreningens ordförande omvaldes enhälligt disp. Viggo Hanzon, Stockholm, och till v. ordförande dir. P. Persson, Malmö.

Övriga styrelseledamöter blev: dir:a S. Bengtsson, Trollhättan, och S. Elfversson, Kalmar, disp. N. Eriksson, Hälleforsnäs, konsul Thorild Geijer, Karlstad, och ing. J. W. Wästberg, Hudiksvall, med disp. S. Areschough, Trelleborg, försäljningschef A. Brix, Oxelösund, disp. C. Brolin, Falun, dir. H. Bergman, Nässjö, kassör Th. Lindbom, Gävle, dir. G. Törning, Skövde, och kamrer R. Ardeman, Örebro (nyvald), som suppleanter.

Vid styrelsens sammanträde senare under dagen omvaldes till ledamöter i arbetsutskottet disp. Viggo Hanzon, dir. P. Persson och disp. N. Eriksson. Till ny suppleant i utskottet utsågs ing. J. W. Wästberg.

Konfektyrgrossisternas Riksförbund

höll sitt årsmöte i Stockholm den 12 maj. Till styrelse utsågs grosshandlaren Sven Olsgård, ordförande, samt hrr David Edgren, O. Wennerlund, W. Kennwood, Göteborg, S. Malmsten, B. Hall, Stockholm, T. Lord, Södertälje, T. Möller, Ängelholm, L. Holmgren, Hälsingborg, samt T. Åslund, Östersund. Direktör E. Kördel, Sveriges Grossistförbund, lämnade i anslutning till årsmötet en exposé över aktuella uppgifter för parti-handeln.

Sveriges Fruktgrossisters Riksförbund

höll sitt årsmöte i Stockholm den 9 maj. Styrelsen fick följande sammansättning: ord. ledamöter hrr E. Ander, ordf., K. Rosenqvist, v. ordf., H. Jacobsson, A. Isaksson, H. Karrin samt C. J. Svensson. Suppleanter hrr A. Jonsson, K. Cederstrand, H. Törn, O. Gabrielsson, O. Walldén och T. Andersson.

INSOLVENSSTATISTIK

Betalningsinställelser i olika branscher.

(Copyright Svensk Handel)

Här nedan lämnas en tablå över de av Ackordscentralen under 1949 samt under jan.—april 1950 omhändertagna insolvensfallen, fördelade på branscher.

	1949 jan.—febr.	mars—april	maj—juni	juli—aug.	sept.—okt.	nov.—dec. 1950	jan.—febr.	mars—april
Livsmedel	23	28	18	12	13	17	19	14
Därav speceriaffärer, även i kombination med mjölk- och köttaffärer, resp. lanthandel	20	24	10	12	11	10	3	—
Därav övrig livsmedelshandel: frukt, konfektyr, bagerier, konditorier, fiskaffärer	3	4	8	—	2	7	3	1
Textil- och beklädnad	4	8	11	4	6	8	3	13
Därav manufaktur- och sybehörsaffärer	3	6	5	—	5	2	—	—
Därav herreklippingar och konfektionsaffärer	—	2	6	2	1	5	—	5
Därav hatt- och mössaffärer	—	—	—	—	—	1	1	—
Därav pälsvaror	—	—	—	—	—	—	1	—
Möbel- och bosättningsaffärer	5	3	8	5	8	5	6	5
Därav heminredningsaffärer	—	—	—	2	6	4	—	3
Därav radio- och elaffärer	1	1	2	—	2	1	—	2
Järnaffärer	—	1	—	—	—	—	1	1
Skoaffärer	—	1	—	—	—	—	—	—
Andra handelsbranscher	3	—	13	8	6	8	5	7
Därav färg-, parfym- och sjukvårdsaffärer ...	2	—	—	—	—	—	—	1
Industrier och verkstäder	6	5	5	7	5	3	4	3
Totalt	41	46	55	36	38	41	38	43

Inom gruppen »livsmedel» hänförde sig under mars—april 10 av insolvensfallen till Stockholmsavdelningens verksamhetsområde, 1 till Göteborgsavdelningens och 3 till Malmöavdelningens.

Av insolvensfallen inom textil- och beklädnadsområdet hänförde sig 5 till Stockholmsavdelningens verksamhetsområde, 4 till Göteborgsavdelningens och 4 till Malmöavdelningens.

W. Eneström.

(Forts. fr. sid. 258.)

bruksprodukterna, där de statliga interventionerna i olika länder gör utvecklingen utomordentligt svåröverskådlig, men där dock allmänt sett överproduktionsproblemen äro de dominerande. Detta antagande att den internationella handeln skulle öka i frihet och omfattning innebär ett tvång på de enskilda länderna att föra sin inre politik så, att den inhemska pris- och kostnadsnivån tillåter full konkurrenskraft på olika marknader och så att den inhemska efterfrågan icke driver fram en alltför stor import. Huruvida denna i alla lägen kommer att bli förenlig med de målsättningar om full sysselsättning som uppställts i olika länder är osäkert.

Det andra alternativet skulle väl i huvudsak innebära att utrikeshandeln i olika länder bleve helt underordnad den fulla sysselsättningspolitiken, och att därför de interna förhållandena i högre grad bleve avgörande för såväl den nationella som internationella prisutvecklingen. I första hand skulle detta med-

föra, att det tryck på lönerna, som finns i ett full-sysselsättningssamhälle, komme att medföra återkommande lönestegringar åtföljda av allmänna prisstegringar. Prisnivån skulle sålunda klättra uppåt, vilket naturligtvis icke behöfve vara det samma som någon allmän inflation.

Det är givetvis icke min mening att söka förutsäga, vilket av dessa båda alternativ som kommer att bli dominerande. Troligast är väl att en kompromiss kommer till stånd, och denna skulle i så fall innebära, att det blir en viss bilateral bundenhet i det internationella handelsutbytet och följaktligen en begränsad internationell konkurrens. Någon mera långvarig och för flera år pågående prissänkning torde man i så fall icke kunna räkna med vare sig på råvaror eller färdigvaror.

Ny ordförande hos handelsresandena.

Fullmäktige för svenska handelsresandeföreningar har till ordförande valt disp. *Oltho Lindborg*, Hälsingborg, efter hr A. E. Görloff, vilken undanbett sig återval. Till vice ordförande har utsetts hr Ragnar Nilsson, Göteborg.